

Białostocka kronika – scenariusz zajęć
autorki: Anna Talarczyk, Anna Danilewicz
organizator: Białostocki Ośrodek Kultury
/Centrum im. Ludwika Zamenhofa

grupa wiekowa: 10-15 lat
czas trwania: 90 min
liczba uczestników: 10-30 osób

Celem zajęć jest rozbudzenie u uczestników zainteresowania historią lokalną oraz zachęcenie ich do indywidualnego poznawania i interpretowania (traktowania ze zrozumieniem) tej historii. W trakcie warsztatów wprowadzamy takie pojęcia jak pamięć, czas, historia. Ponadto warsztaty mają na celu popularyzację Mediateki CLZ (oraz archiwów w ogóle) jako źródła wiedzy o historii miasta, ale też jako społecznego archiwum pamięci oraz medium, które może potążyć najmłodsze i najstarsze pokolenia mieszkańców miasta.

potrzebne materiały:

- duże arkusze papieru;
- flamastry, markery, kredki;
- 4 tablety z nagraniami z Mediateki CLZ (załącznik nr 1), ew. transkrypcje nagrań;
- laptop i głośniki do odtworzenia nagrania z Mediateki CLZ (załącznik nr 3);
- zdjęcia (załączniki nr 2 i 4).

1. Wprowadzenie/ 10 min

Prowadzący wita uczestników i krótko przedstawia im plan:

Witam Was serdecznie i zapraszam na warsztaty „Białostocka kronika”. Podczas zajęć będziemy pracować w grupach, korzystać z nagrań, archiwalnych fotografii, naszej wyobraźni oraz spostrzegawczości. Zaczniemy jednak od prostej gry, która pomoże nam się rozgrzać. Proszę abyście ustawili się w jednym rzędzie przy ścianie. Teraz potrzebuję ochotnika/ochotniczki.

Gra „Raz, dwa, trzy – Baba Jaga patrzy” – integracja

Wszystkie dzieci ustawiają się przy jednej ścianie, ochotnik/ochotniczka przy drugiej. Celem dzieci jest dotarcie spod jednej ściany do drugiej, ale mogą iść tylko, gdy „Baba Jaga” jest odwrócona twarzą do ściany i mówi: „Raz, dwa, trzy – Baba Jaga patrzy”. Gdy skończy mówić i się odwróci do środka sali, wszystkie osoby muszą się zatrzymać. Nie wolno im się poruszyć, ani drgnąć. Kto wykona ruch – wraca na linię startu. Baba Jaga może podchodzić, sprawdzać, czy uczestnicy na pewno się nie ruszają (można mrugać). Gdy się upewni, wraca pod ścianę i cały proces się powtarza do momentu, gdy pierwsza osoba dotknie ramienia Baby Jagi. Uwaga! Uczestnicy mogą iść tylko noga za nogą lub stopa za stopą; nie można: biec, podbiegać, skakać. Gdy grupa jest zbyt liczna, można zrobić zabawę w dwóch turach. Wówczas grupa obserwująca sprawdza, czy gracze nie oszukują.

To stara, podwórkowa gra, w którą grały jeszcze nasze babcie i tych babć babcie. Zaczęliśmy od niej, bowiem będziemy rozmawiać dziś m.in. o tym, w co się grało, jak się bawily dzieci w Białymstoku wiele, wiele lat temu. A także: jak wyglądało wówczas miasto? Jak się zmieniło na przestrzeni kolejnych dziesięcioleci?

Partnerzy:

Karta
Ośrodek

KSIĄŻNICA
PODLASKA
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku

Patroni medialni:

kurier
Poranny

Białystok ONLINE
www.BialystokOnline.pl

RADIO
AKADERA
87.7 FM

TVP3
BIALYSTOK

HIST
MAG
ORG

2. Rozmowa na początek – burza mózgów i mapa myśli/ 10 min

 Dzielimy uczestników na trzy lub cztery grupy (w zależności od liczby uczniów). Każda grupa siada wokół jednego arkusza papieru. Na każdym jest napisane jedno z haseł: pamięć, czas, historia (dodatkowo dla 4 grupy: przeszłość). Arkusze są odwrócone napisem do dołu.

 Odwróćcie arkusze. Waszym zadaniem jest wyjaśnienie tych pojęć. Użyjcie do tego haseł, skojarzeń, wyobrażeń, symboli, które kojarzą Wam się z danym pojęciem. Zapiszcie lub narysujcie je od razu na arkuszach.

 W trakcie omawiania pojęć korzystamy z haseł, które pojawiły się na kartach dzieci, prosimy je o uzasadnienie dlaczego pomyślały akurat o tym.

 W trakcie zajęć przeniesiemy się w czasie. Cofniemy się o 80 lat i więcej (policzcie, który to będzie rok?), żeby poznać historię miasta, w którym mieszkamy. To jest taki – mniej więcej – okres, który jest w stanie objąć pamięć: nasza oraz naszych rodziców i dziadków, za sprawą opowieści, ustnych i pisemnych relacji. Tym zajmują się takie archiwa jak Mediateka CLZ prowadzona przez Białostocki Ośrodek Kultury – zbieraniem opowieści, które wciąż tkwią w pamięci ludzi, i które mogą nas – dzięki temu – przenosić w czasie.

 Inne instytucje prowadzące podobne archiwa to min.: Fundacja Ośrodka Karta (Warszawa), Dom Spotkań z Historią (Warszawa), Teatr NN – Brama Grodzka (Lublin), Muzeum Pamięci Sybiru (Białystok).

3. Zabawy z Mirosławem Szumskim/ 20 min

 Dzielimy uczestników na cztery grupy i wyjaśniamy przebieg ćwiczenia. Ich zadaniem jest obejrzenie nagrań na tabletach – mają usiąść tak, żeby wszystkie dzieci w grupie widziały i/lub słyszały opowieść Pana Mirosława Szumskiego z czasów, gdy był w ich wieku. A było to ok. roku 1938-1939. Informujemy, że dwie grupy będą słuchały opowieści o jednej grze, dwie kolejne – o innej zabawie. Mają zapamiętać, jak gra się nazywała oraz jak najwięcej szczegółów.

 Dopiero po wyjaśnieniu zasad rozdajemy uczniom tablety z nagraniami (załącznik nr 1).

Grupa I - II: Gra w biegajsa

Grupa III i IV: Gra w bace

 Pytania do grup:

Na czym polegały opisane zabawy? Podajcie ich nazwy.

I i II: bieganie w rzędzie po zamrzniętym stawie, tak aby powstała fala, ale lód się nie zatamował
III i IV: gra w guziki, gównie metalowe (najlepiej wojskowe z orzełkiem), guzik odbijało się od ściany i zbijano się guziki przeciwnika

Czym różniły się te zabawy od tych, które znacie obecnie?

I i II: była bardziej niebezpieczna, bawiono się razem mnóstwo dzieciaków, nikt ich nie pilnował
III i IV: dzieci mogły chodzić po fabryce, przyglądać się pracy w warsztatach, dziś raczej mają świetne zabawki, nie bawią się guzikami

Gdzie kiedyś dzieci się bawiły, a jak teraz spędzają wolny czas?

I i II: stawy przy ulica Mickiewicza, obecnie w pobliżu CH Biata

III i IV: Fabryka Nowika – w miejscu dzisiejszego CH Biata, pozostała po niej m.in. wieża ciśnień przy ul. Augustowskiej

4. Spacer po mieście

Rozgrzewka – rozruszanie uczniów/ 10 min

Rozdajemy wśród uczestników puzzle – pocięte na dość duże kawałki historyczne zdjęcia Białegostoku (załącznik nr 2). Każdy uczeń dostaje po kawałku (ew. jak zostanie, to ktoś dostaje dwa, ale ważne, żeby z tego samego zdjęcia). Pierwszym zadaniem uczniów jest złożenie puzzli, fotografii – odnalezienie osób, które mają kawałki z tego samego zdjęcia.

Następnie przez chwilę oglądają, co przedstawia zdjęcie. Po czym próbują je połączyć w pary ze współczesnymi zdjęciami Białegostoku, które wiszą na ścianie przy stole. Kładą swoje puzzle na stole w miejscu, gdzie wisi właściwe zdjęcie. Przez chwilę je porównują.

 Wróćcie teraz na swoje miejsca. Powiedzcie czy Waszym zdaniem Białystok mocno się zmienił? Czy łatwo było rozpoznać miejsca ze zdjęć?

5. Spacer z Krystyną Zawadzką/ 20 min

 Znamy już miasto, więc wyobraźmy sobie, jak wyglądał Białystok przed wojną, jak bardzo różnił się od współczesnego miasta. Teraz zatem łatwiej będzie Wam wykonać kolejne zadanie.

 Dzielimy uczestników na trzy grupy. Każda siada wokół dużego arkusza papieru (można wykorzystać drugą stronę tych, które były na początku zajęć). Każdy uczestnik dostaje mazak.

 Wyjaśniamy, że zadanie odbywać się musi w absolutnej ciszy. Uczniowie wykonują zadanie samodzielnie, choć w grupach. Mianowicie, słuchając opowieści Krystyny Zawadzkiej o Białymstoku z czasów jej dzieciństwa (załącznik nr 3) uczestnicy mają za zadanie zanotować jak najwięcej szczegółów z opowieści. Poszczególne grupy skupiają się na konkretnych rzeczach:

grupa I: zapachy

grupa II: dźwięki

grupa III: kolory

 UWAGA: tu trzeba uruchomić wyobraźnię. W opowieści rzadko bowiem padają tak konkretne informacje. Trzeba je sobie wyobrazić. Np. pani Krystyna będzie opowiadać o piekarni i chlebie, a zatem co mogą zapisać uczestnicy z grupy A? – zapach chleba, z grupy B? – dźwięki ze sklepu, w którym sprzedaje się chleb, rozmowę sprzedającej i kupujących, grupa C? – złocisty, brązowy kolor bochna chlebowego.

 W trakcie nagrania uczestnicy nie rozmawiają ze sobą, nie konsultują swoich notatek, każdy zapisuje skojarzenia na arkuszu. Można użyć drugiej strony arkusza z drugiego ćwiczenia.

 Po zakończeniu nagrania dzieci uzgadniają wspólną wersję, porównują swoje pomysły, wybierają wspólną wersję i prezentują na forum:

- Jak pachniało?

- Jak brzmiało?

- Jak wyglądało?

Partnerzy:

 Karta

Patroni medialni:

Białostocka kronika – scenariusz zajęć
autorki: Anna Talarczyk, Anna Danilewicz
organizator: Białostocki Ośrodek Kultury
/Centrum im. Ludwika Zamenhofa

Jeśli jest czas – nagranie można odsłuchać drugi raz.

6. Zadanie detektywistyczne/ 20 min

Ponownie dzielimy się na grupy, tak aby w jednej grupie nie było więcej niż 4 osoby. Każda grupa otrzymuje po jednym zdjęciu starego Białegostoku (załącznik nr 4).

Powiedzcie co widzicie na zdjęciach. Czy rozpoznajecie gdzie zostało zrobione?

- Jak ubrane są dzieci na zdjęciach?
- A jak ich rodzice?
- Co widać na ulicach miasta?
- Czego nie ma, co znamy obecnie?
- A co jest takie samo?

Praca plastyczna

Dzieci przyklejają zdjęcie na środku kartki i domalowują (grupowo) otoczenie – miasto sprzed wielu, wielu lat. Po wszystkim, każda grupa prezentuje swoją pracę.

Czym Waszym zdaniem różni się tamto miasto od dzisiejszego? Czy mocno się zmieniło? Jak zmienili się ludzie, ich zachowanie, ubiór? Czy chcielibyście mieszkać w przedwojennym Białymstoku?